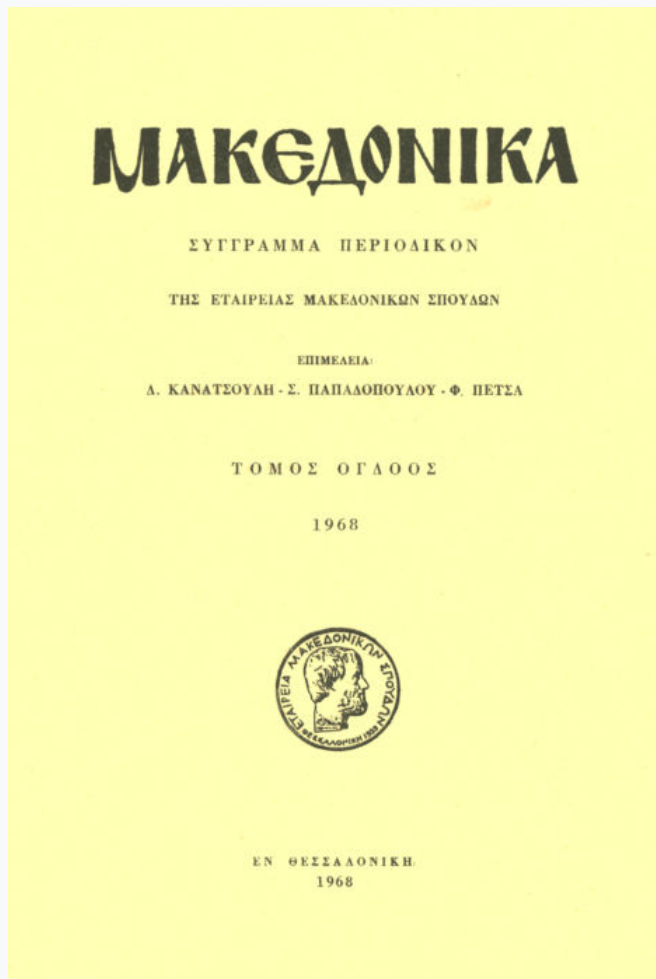

Μακεδονικά

Vol 8, No 1 (1968)

Ν. Π. Δελιαλή, Συμβολαί εις την Εκκλησιαστικήν Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε'- Τα χαλκά αντικείμενα της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' - Τα οικονομικά της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (ανάτυπον εκ του Γ' - Δ' τόμου της "Οικοδομής", Επετηρίδος της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης)

Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.319](https://doi.org/10.12681/makedonika.319)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Παπουλίδης Κ. Κ. (1968). Ν. Π. Δελιαλή, Συμβολαί εις την Εκκλησιαστικήν Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε'- Τα χαλκά αντικείμενα της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' - Τα οικονομικά της Εκκλησίας του Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (ανάτυπον εκ του Γ' - Δ' τόμου της "Οικοδομής", Επετηρίδος της Ιεράς Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης). *Μακεδονικά*, 8(1), 416-417. <https://doi.org/10.12681/makedonika.319>

και άρματολούς, που στη Μακεδονία κινούνται σε άφθονα ένδιαιτήματα. Τη δράση της 'Εκκλησίας και κλεφτουργιάς συμπλήρωνε ή οικονομική και πνευματική δραστηριότητα των κοινοτήτων, χάρη και στη σημαντική βοήθεια των πολυαριθμών Μακεδόνων μεταναστών της Κ. και 'Α. Εύρώπης και των μεγάλων πόλεων της όθωμανικής αυτοκρατορίας. Οί παραμονές του 21 βρήκαν τη Μακεδονία σε όργανο οικονομικής άνθησεως και φιλευλευθέρου φρονήματος. Δέν είναι άλλωστε τυχαίο ότι οί περισσότεροι σύντροφοι του Ρήγα είναι Μακεδόνες και ότι σημαντική ή δράση της Φιλικής 'Εταιρείας στη Μακεδονία, άν μάλιστα προσμετρήσουμε και τη συμβολή των Μακεδόνων Φιλικών του έξωτερικού.

Τό κείμενο του κ. Παπαδοπούλου χαρακτηρίζεται από τη μεθοδολογία της δομής και τό θελκτικό ύφος του.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

'Α λ ε ξ ά ν δ ρ ο υ Δ. Ζ ά ν ν α, 'Αναμνήσεις από τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. 'Η παλινοστήσις των όμήρων της 'Ανατολικής Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. 52. ['Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Μακεδονική Λαϊκή Βιβλιοθήκη, άριθμ. 19].

Μετά την άνευ όρων παράδοση της ήττημένης Βουλγαρίας τόν Σεπτέμβριο του 1918, ό 'Ελληνικός 'Ερυθρός Σταυρός ανέλαβε, χάρη στις έντονας προσπάθειες της 'Ελλης 'Αδοσίδου και Πηνελόπης Δέλτα, τό δύσκολο έργο της ύποδοχής και περιθάλψεως των όμήρων από τά βουλγαρικά στρατόπεδα. 'Ο 'Αλ. Ζάννας, νεαρός τότε άξιωματικός της άεροπορίας, είχε την τύχη να συνοδεύσει στό δεύτερό τους ταξίδι στην 'Αν. Μακεδονία και Θράκη και επί πλέον Βουλγαρία μέχρι Σόφια, την 'Ελλη 'Αδοσίδου και Πηνελόπη Δέλτα για νά ύποδεχθούν τούς όμήρους, νά διαπιστώσουν τις συνθήκες διαβίωσης και παλινοστήσεώς τους καθώς και την κατάσταση που επικρατούσε για τόν άμαχο πληθυσμό. Τό ταξίδι αυτό δέν συμμερίστηκε μέχρι τέλους ή Π. Δέλτα γιατί άρρώσθηκε και άναγκάστηκε νά γυρίσει στην 'Αθήνα.

Οί άναμνήσεις του συγγρ., που δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά στην εφημερίδα «Θάρρος» της Δράμας τό 1955, διακρίνονται για τό θελκτικό τους ύφος, που πίσω από τη γοητεία του παρουσιάζονται άνάγλυφα οί άφάνταστες δυσχέρειες της άποστολής, τά μύρια έμπόδια της από τά βουλγαρικά στρατεύματα που κατείχαν άκόμη τη Δ. Θράκη, ή άπερίγραπτη τραγωδία των όμήρων και των γυναικοπαίδων και ή γενναιότητα των δύο γυναικών που ή αυτοθυσία και ό ήρωϊσμός τους έσωσαν χιλιάδες 'Ελληνες από βέβαια έξολόθρευση.

Τό βιβλίο κλείνει με σημείωμα της 'Ελλης 'Αδοσίδου σχετικό με την άποστολή της και την προσωπικότητα του 'Αλ. Ζάννα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ

Ν. Π. Δ ε λ ι α λ ή, Συμβολαί εις την 'Εκκλησιαστικήν 'Ιστορίαν της Κοζάνης, Ε' — Τά χαλκά άντικείμενα της 'Εκκλησίας του 'Αγίου Νικολάου Κοζάνης, ΣΤ' — Τά οικονομικά της 'Εκκλησίας του 'Αγίου Νικολάου Κοζάνης των ετών 1782-1802 (άνάπτυπον εκ του Γ'-Δ' τόμου της «Οικοδομής»), 'Επετηρίδος της 'Ιερās Μητροπόλεως Σερβίων και Κοζάνης), 'Εν Κοζάνη 1964, 8ον, σελ. 94 + 4 φωτογραφίαι.

Μέ δεξιοτεχνία, στην όποία μās έχει συνηθίσει ό κ. Δελιαλής, παρουσιάζονται στην

έκδοση αυτή, τρίτη κατά σειρά της «Οικοδομής»¹, οι έρευνές του στὸν ἱστορικό ἱερό ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς μελέτης παρουσιάζονται: «Τὰ χαλκᾶ ἀντικείμενα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης» (σ. 7-10). Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῶν χαλκῶν ἀντικειμένων περιλαμβάνονται μόνον ὅσα χρησιμοποιοῦνται σήμερα στὸν ἱερό ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου. Ἡ Κοζάνη σὰν ἐμπορικό κέντρο καὶ συγκοινωνιακὸς κόμβος εἶχε γιὰ τὸ μητροπολιτικό της ναὸ τὰ κηροπήγια της ἀπὸ τὴ Νυρεμβέργη καὶ τὶς καμπάνες της ἀπὸ τὰ Γιάννενα (σ. 7).

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης παρουσιάζονται: «Τὰ οικονομικά τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1782-1802» (σ. 11-95). Μὲ ἐπιμέλεια ἀναφέρονται στὸ σχετικό χειρόγραφο «βιβλίον τοῦ ταμείου» τῆς Ἐκκλησίας, θὰ λέγαμε σήμερα, τὰ ἔσοδα, τὰ ἔξοδα καὶ τὰ ἀφιερώματα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Νικολάου. Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χειρογράφου (σ. 1-53 τοῦ χειρογράφου): «Κῶδιξ ἱερῶς τοῦ τῆς ἀγιωπότης ἐπισκοπῆς Κοζάνης πασιπτον ναοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου») παρουσιάζτηκε, ἀπὸ τὸν κ. Δελιαλῆ, στὸ δεύτερο τόμο τῆς «Οικοδομῆς» (Κοζάνη 1959, σελ. 217-272) καὶ τῶρα παρουσιάζονται οἱ σελίδες 63-112 τοῦ χειρογράφου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΓΛΙΔΗΣ

Παναγιώτη Γ. Συναδού, Ἁγιον Ὅρος (Ἄθως). Ἡ ἰδιότυπη «Πολιτεία» τοῦ Κόσμου, (Ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις καὶ περιγραφές, ἱστορικά καὶ ἄλλα στοιχεῖα, θέματα, ἀπόψεις κ.λ.π.), Θεσσαλονίκη 1968, 8ον, σελ. 156.

Ἡ γενική βιβλιογραφία γιὰ τὸ Ἁγιον Ὅρος εἶναι ἄφθονη². Ὅδηγοί, ὅμως, σ' ἓνα μικρὸ βιβλίον, ποῦ θὰ κατατόπιζαν τὸν προσκυνητὴ στὸ «περιβόλι τῆς Παναγίας» εἶναι ὀλίγοι.

Τὸ βιβλίον τοῦ Π. Συναδού ἐρχεται νὰ συμπληρώσῃ ἓνα κενό. Ὁ σ. με ἤρεμη καὶ στρωτὴ γλώσσα κατατοπίζει τόσο τὸν ἀνίδεο ὅσο καὶ ἐκείνον ποῦ ἀδιάκοπα ἐπισκέπτεται τὴν ἀγιορειτικὴν πολιτεία.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις καὶ περιγραφές, δὲν παραλείπονται τὰ ἀπαραίτητα ἱστορικά στοιχεῖα, ὅστε νὰ γίνεταὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ ἓνας ἀπαραίτητος σύμβουλος γιὰ ὅποιον θὰ ἤθελε εἶτε νὰ κατατοπισθῇ εἶτε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Ἁγιον Ὅρος.

Μετὰ τὶς εἰσαγωγικὲς πληροφορίες (σ. 5-22), ὁ σ. παραθέτει πολλὰς εἰδήσεις γιὰ

1. Παραθέτουμε τὰ δημοσιεύματα τοῦ κ. Δελιαλῆ στοὺς δύο προηγουμένους τόμους τῆς «Οικοδομῆς» με γενικό πάντοτε τίτλο: *Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τῆς Κοζάνης*: Στὸν πρῶτο τόμο (Κοζάνη 1958) Α' — Μελέτιος (τὸ γένος Κατακάλου), Ἐπίσκοπος Σερβίων καὶ Κοζάνης (1734-1752) Καστρίκιος, Ὁφικιοῦχος τῆς Ἐκκλησίας Θεσσαλονίκης, σ. 317-332, Β' — Ἄμφια χρυσοκέντητα ἐκ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης 16ου — 19ου αἰῶνος, σ. 333-334 + ἠ' πίνακες. Στὸν δεύτερο τόμο (Κοζάνη 1959) Γ' — Ἀργυρᾶ ἱερὰ σκευὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης, σ. 201-216 + λβ' πίνακες, Δ' — Τὰ οικονομικά τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1746-1782, σ. 217-272.

2. Βλ. βιβλιογραφία μέχρι τοῦ 1963: *Dom. I. Doens*, Bibliographie de la Sainte Montagne de l'Athos, στὸ συλλογικὸ ἔργο: *Le Millénaire du Mont - Athos 963-1963, Études et Melanges*, τόμος II, éditions de Chevetogne, (1964), σ. 337-483.